

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petič & Din 2., do 100 vret Din 2.50, od 100 do 300 vret & Din 3., večji inzerati petič vrsta Din 4. — Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12., za inozemstvo Din 25. Rokopis se ne vrača.

Uredništvo in upravnništvo
Ljubljana, Knafova ul. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8. — CELJE, Kocenova ul. 2. — Tel. 190.
NOVO MESTO, Ljubljanska c., tel. št. 26. — Jesenice, Ob kolodvoru 101. —
Račun pri pošt. ček. zavoda v Ljubljani št. 10.351.

KDO JE BIL SOTTOSANTI

Strašne podrobnosti o „vzgojnem“ delovanju fašističnega učitelja in njegove žene v Vrhpolju — Razumljivo ogorčenje prebivalstva Pasivnost italijanskih oblasti

Zagreb, 9. oktobra. V zvezi z umorom fašističnega učitelja Sottosanti v Vrhpolju in z novimi preganjanji Slovencev v Julijski Krajini, poročajo »Novosti« zanimive podrobnosti o ozadju tega umora, iz katerih je razvidno, da ne more biti govora o kakem političnem zločinu, marveč, da gre najbrž za osebno maščevanje. Učitelj Sottosanti, ki je prišel v Vrhpolje iz Sicilije, je bil zaradi svojega postopanja zelo osovraženo. Prišel je v Vrhpolje nekako pred letom dni. Bil je tak siromašen, da se je ljudem kar zasmilil. Sli so mu na roko, mu dali hrano in ga kljub temu, da ni znal niti besedice slovenski, sprejeli z vso gostoljubnostjo. Sprva je vračal milo za drago, kmalu pa se je popolnoma izpremenil. V šoli in izven nje je začel postopati na način, ki mu ni primere. Pritožbe proti njemu so se vsak dan množile. Deca si skoro ni več upala v šolo in je pripovedovala strašne stvari. »Slovenski kreteni, proklete svinje« in slične psovke so bile v šoli vsakdanje. Otroci so bili izpostavljeni pravim torturam. Kdor je izpregovoril le eno slovensko besedo, je bil kaznovan z 20 do 40 udarci po prstih, če pa še to ni zaleglo, ga je učitelj tolkel po uših, tako da so otroci prišli domov čisto vsi krvavi. Ljudje so vos to še mirno prenašali, dokler ni postal učitelj Sottosanti še brutalnejši. Nekega dne je tako pretepel neko deklico, da je obležala nezavestna. Ko se je zgru-

dila na tla, jo je s svojimi kovaninami čevlji butal v prsa in po glavi tako, da je dobila deklica zelo težke poškodbe. Oče dekleta je odvedel otroka k okrog nemu zdravniku dr. Pavlici v Vipavo, ki pa je ustavil vsako preiskavo z izgovorom, da se ne peča s šolskimi zadevami. Zato tudi Sottosanti ni odnehal, marveč je postopal še bolj zverinsko. V šoli so se še nadalje vršili zločini, ki pa so dobili še drug značaj. Redno se je dogajalo, da je učitelj Sottosanti pljuval otrokom v usta, če so izpregovorili kako slovensko besedo. Kazen pa je poostiril še s tem, da so morali otroci njegov pljunek požirati. Ker je bil Sottosanti razen tega še tuberkulozen, si je lahko misliti, kako ogorčenje je izizzvalo njegovo postopanje med prebivalstvom.

To pa še ni bilo vse. Videč, da mu nihče ne more do živga, se je spozabljal nad dekleti ter jih spolno zlorabljal celo vprilo svoje žene. Tudi njegova žena, ki je bila učiteljica, se je ravnala po metodah svojega moža. Pljuvala je otrokom v usta in se z veseljem udeleževala njegovih polnih orgij.

Na vse pritožbe, ki jih je prebivalstvo pošiljalo šolskemu nadzorniku v Vipavi, ni bilo nobenega odgovora. Molčalo je tudi poglavarstvo v Vipavi, a šolska oblast v Trstu se sploh ni zmenila za pritožbe uboge slovenske raje. Šele na ponovne najhušje sadiščne zločine, ki se jih sploh ne da

opisati in označiti, je interveniral vi-pavski glavar in vsaj za nekoliko časa omejil divjanje tega vzornega učiteljskega para. Stvar pa je bila kmalu zopet pozabljena in sledile so nove orgije. Sprčo vsega tega in iz dejstva, da je bil Sottosanti, kakor poročajo italijanski listi, ustreljen iz lovške puške, je več kot verjetno, da gre za osebno maščevanje, ne pa za politični zločin, kakor skušajo to dokazovati italijanski listi, želeč očividno vnaprej opravičiti nadaljnjo preganjanje Slovencev.

Zagreb, 9. oktobra. »Juturnji List« poroča s Sušaka: V zadnjem času se množi število beguncev, ki prihajajo čez mejo iz Italije. Begunci pripovedujejo strahovite stvari o razmerah v Julijski Krajini. Neka žena, ki je skrivaj pobegnila iz svoje rojstne vasi v bližini Trsta, je pripovedovala, da njene vasi ni moglo več spoznati. Nikjer ni slišati petja, nikjer videti veselega obraza. V vasi so ostale skoro same ženske. Moški so, kolikor se jim ni posrečilo pobegniti, ali deportirani na Liparskem ali pa zaprti v raznih italijanskih ječah. Persekucije fašističnih milicnikov so na dnevnem redu in ljudje niso nikdar varni za svoje življenje. Sedaj so začeli preganjanje tudi žene. Pazijo na to, kako govore matere s svojimi otroci in zahtevajo, da morajo govoriti samo italijansko. Gorje staršem, ako fašisti izvedo, da so se njihovi otroci igrali v slo-
ščini ali hrvaščini.

drugo gospodarsko ozemlje. Bennetov ultimatum tolažilo v Londonu tako, da bo Kanada iskala priključek k Ameriki, če bi bil drug svetovni del pripravljene sprejeti 10% dodatke na carine. Kot demonstracijo v zvezi s tem smatrajo okolnost, da Kanada ni hotela naložiti niti najmanjšega dela svojega nedavnega 4% posojila v Londonu, temveč je ves znesek 100 milijonov dolarjev naložila v New Yorku.

Protisovjetski blok na Balkanu

Varšava, 9. oktobra. Po poročilu lista »Kurier Warszawski« iz Moskve, je sovjetski tisk zelo vznemirjen zaradi balkanske konference v Atenah, ki je bila po traditvi »Izvestija« sklicana, da bi omogočila ustvaritev enotne fronte proti sovjetom od Vzhodnega do Črnega morja. Po varšavski agrarni konferenci je balkanska konferenca v Atenah nadaljni korak za ustanovitev protisovjetskega bloka.

Fašistična napadalna organizacija

Rim, 9. oktobra. AA. Sinoci je bila v palači »Venezia« druga seja velikega fašističnega sveta. Predsedoval ji je Mussolini. Svet je odobril statute organizacije mladostnih fašističnih udarnikov. V to organizacijo se bodo sprejemali mladeniči od 18 do 21 leta in bodo odvisni od stranke. Poročilo zunanjega ministra Grandija o mednarodnem položaju je bilo v celoti odobreno. Svet je pri tej priliki ponovno povdaril zahtevo po pomorski pariteti s Francijo. Sprejeta je bila pozdravna brzojavka bolgarskemu kralju Borisu k njegovi zaročki s princoso Giovanno. Nato je svet razpravljal o določitvi smrtni kazni v novem kazenskem zakoniku.

Nepopoljšljivi makedonstvujušči

Sofija, 9. oktobra. AA. Včeraj se je pred sodiščem v Sofiji začel proces proti morilec Pundeve. Centralni odbor makedonske revolucionarne organizacije objavlja danes skoraj v vseh listih deklaracijo, v kateri pravi, da je bil Pundeve ubit ker je rušil edinstvo Makedoncev. Silobran, v katerem se izražava zmisel vse makedonske borbe, je naletel po nesreči na različne sankcije bodisi v Pragi, Dunaju ali Milanu. V deklaraciji dalje pravi, da Vanče Mihailov ni dal niti pismeno, niti ustmeno naročila za umor Pundeve. Pundeve je bil kaznovan na način, kakor zahtevajo statuti VMRO. Na kraju deklaracije je dalje rečeno, da je proces proti Mihailovu drzen političen akt proti osvobodilni borbi Makedoncev. Makedonci bodo nadaljevali svojo borbo po sedanjih potih in metodah.

Razkol v Heimwehru

Tirolski Heimwehr in knez Starhemberg — Skupne kandidatne liste krščanskih socialcev in Heimwehra

Dunaj, 9. oktobra. Kakor znano, je v dijaški četi tirolskega Heimwehra nastal odločen odpor proti politiki voditeljev po vstopu v vlado. V izjavi, ki jo je poslal heimwehrovski dijak notranjemu ministru Starhembergu, pravi, da so po prevzemu vodstva Heimwehra po knezu Starhembergu pričakovali strogo nacionalno smer organizacije, poslednji odloki vodstva pa kažejo, da je izdalo program organizacije na način, ki je presenetil najbolj črnogledne pesimiste. Po mnenju poštenega heimwehrovca ni mogoč sporazum med dr. Straffella in Heimwehrom, toda nasprotno je bil dr. Straffella prav s pomočjo predstavnikov Heimwehra postavljen na najvišji položaj in je sedaj le še vprašanje časa, ali ne bo postal celo član in morda še voditelj Heimwehra. Vodstvo pa je izdalo načela Heimwehra tudi s svojo zvezo s stranko, ki je odločno proti vsaki združitvi z Nemčijo.

Dunaj, 8. oktobra d. Deželni glavar dr.

Buresch je imel v Gmündnu zaupni sestanek, na katerem je napovedal, da bodo kljub vsem vsem o samostojnem nastopu Heimwehra vložili krščanski socialci in Heimwehr skupne kandidatne liste. Doslej so bile te liste že sestavljene za Sp. Avstrijo. Te liste bodo predstavljale volilni blok, ki bo enoten po naziranju, kakor tudi po delovnem programu. Vsa znamenja kažejo, da bo dosegla ta skupna kandidatna lista zadostno število glasov za sestavo vlade krščanskih socialcev in Heimwehra.

Dunaj, 9. oktobra. Bivši voditelj Heimwehra dr. Steidle je izjavil novinarjem, da so vesti o samostojnem nastopu tirolskega Heimwehra še preuranjene in da se bo vršil šele prihodnje dni sestanek voditeljev tirolskih heimwehrovcev, na katerem bo odločeno, ali bo nastopil tirolski Heimwehr pri volitvah s samostojnimi kandidatskimi listami ali pa skupno s krščanskimi socialisti.

Zastoj v ruski pjatiletki

Trimesečni gospodarski moratorij — Občutno pomanjkanje premoga Odpor proti izvozu žita

Moskva, 9. oktobra. S. 1. oktobrom je nastopila v gospodarskem življenju sovjetske Rusije doba odmora pri izvajanju petletnega gospodarskega načrta, ki jo imenujejo sovjetski listi »trimesečni gospodarski moratorij«. Namen tega moratorija je predvsem nadomestiti zaostanke pri izvajanju gospodarskega načrta v zadnjih dveh letih v posameznih gospodar. panogah. Osrednja vlada posveča posebno pozornost celotni bilanci dosežanih uspehov dela za izvedbo petletnega načrta ter skuša z intervencijami doseči izpolnitev tega načrta. Vse podrejene sovjetske organizacije so dobile najstrožji nalog, da zastavijo vse sile za izvedbo gospodarskega načrta do zadnje točke.

Moskovska »Pravda« naglašja, da je treba posvetiti še prav posebno pažnjo onim delom gospodarskega življenja, ki so se sedaj izkazali kot šibki in nezadostni. Predvsem velja to za premogovno industrijo, ki ni dobavila tolike množine premoga, kakor je bilo določeno v petletnem načrtu. Zato preti Rusiji resna nevarnost, da nastopi v slučaju zime zime veliko pomanjkanje kuriva. Posledica pomanjkanja premoga bo nova zmešnjava v železniškem prometu, ki se ga je komaj sedaj posrečilo urediti. V teku treh mesecev mora sovjetska premogovna industrija nadoknaditi nič manj kakor 17 milijonov ton premoga, ki ga je doslej premalo dobavila.

Druge glavna naloga sovjetske industrije je povečanje produkcije železa in izpolnitev vagonskega parka sovjetskih železnic. 20. septembra bi morale imeti namreč

sovjetske železnice po gospodarskem načrtu v obratu najmanj 57.000 vagonov, kar pa se ni zgodilo, ker manjka še vedno več tisoč vagonov.

Gospodarski moratorij pa ima tudi politično ozadje ter ga smatrajo splošno tudi za odmor, ki si ga je Stalin sam odmeril. Z izvajanjem petletnega načrta je zvezel Stalin namreč celo svojo politično bodočnost in je prisiljen sedaj z vsemi mogočimi manevri zakriti neuspehe pri dosežanju izvedbi petletnega načrta.

Pariz, 9. oktobra. Ruski emigrantski listi »Dnje« objavljajo vsebino proti Stalinu naperjenega letaka, razširjenega pretekli mesec po vsej Rusiji. V tem letaku protestira »odbor delavskih kmetijskih organizacij« proti izvozu žita iz sovjetske Rusije in poziva delavce in kmete, naj ne izpolnjujejo naredbi Stalina in njegovih pomočnikov. Kot sredstvo za borbo proti Stalinu priporoča letak delavcem splošno stavko, kmetom pa izpolnjevanje gesla, naj se ne da Stalinu niti funta hrane.

Moskva, 9. oktobra. Sovjet v Moskvi je določil nov sistem za racioniranje živil v moskovskem okraju, ki bo stopil v veljavo 1. novembra. Od tega dneva dalje bo količina živil za podoželske delavce, zaposlene v tovarnah in železniških delavnicah, zvišana na račun drugih slojev prebivalstva. Osebe, ki se bavijo direktno ali indirektno z verskimi stremiljenji ali zasebno trgovino, ne bodo v bodoče več dobivale nakaznic za živila, razen za svoje otroke pod 14. leti starosti.

Državljanska vojna v Braziliji

Zmagoviti revolucionarji — Boji med vstaši in vladnimi četami v polnem razmahu — Zvezna vlada mobilizirala pol milijona vojakov

Newyork, 9. oktobra. AA. Prednje strazne upornikov so prekoračile že meje države Parane in prestopile na ozemlje države Sao Paulo. Tri tisoč revolucionarjev je zavzevalo Itararo.

Letala zvezne vlade so bombardirala mesto Bellohorizonte. Vstaške čete so sestre hile eno zvezno letalo. Po poročilu iz Montevidea so vstaške čete dosegle v državi Parani dokajšnje uspehe. Vladni konjeniški polk, ki ga je napadlo 150 upornikov, se je rešil le z begom na argentinsko ozemlje.

Buenos Aires, 9. oktobra. Po vesteh iz Montevidea z meje so se vlade držav Parana, Goyaz in Matto Gross priključile revoluciji. Uporniki korakajo proti državi Parani. Po vesteh o spopadih v Rio Grande do Sul sta se dva častnika in 120 mož dolgo upirali predaji. Zasedbene čete se imele tri mrtve in 10 ranjenih.

Po brzokavki iz Montevidea so uporniki usmrtili podpredsednika v Parybi. Guvernerja mest Pernambuco in Rio Grande do Norte sta po morju zbežala v Rio de Janeiro. Guvernerja v Piamhy in Parany sta morala odstopiti.

London, 9. oktobra. Posledice brazilske revolucije vsbujujo na borzah precej skrbi. V Londonu samem je za okroglo 300 milijonov funtov brazilskih & vrednostnih papirjev, katerih tečaj je padl za 30%.

Newyork, 9. oktobra. Po vesteh iz Porta Alegre, so uporniki zavzeli mesto Natal in Rio Grande de Norte. Zvezna vlada je kljub temu samozavestna in izjavlja, da bo imela v 48 urah 100.000 mož pripravljnih za boj proti upornikom. Več brazilskih bojnih in trgovskih ladij je na poti v Rio Grande do Sul, odkjer bodo napadle vladne čete upornike z morja. Z odlokom predsednika je bilo poklicanih 10 letnikov rezervistov k orožju, tako da bo v celem mobiliziranih 420.000 mož. Uporniki so v pristaništu Rio Grande do Sul potopili tri parnike, da bi s tem preprečili napade s morja.

Rim, 9. oktobra. AA. Braziljsko poslaništvo je izdalo komunikne, v katerem potrjuje, da so izbruhili revolucijski upori v braziljskih državah Minas, Geraes in Bello horizonte. Uporniki so zavzeli mesto Natal in del ozemlja države Parana. V zvezni prestolnici in v ostalih 21 državah Brazilije pa vlada popolni mir in red. Zvezna država je prejela iz teh pokrajin ponovne izjave brezpogojne vdanosti in zvestobe. V vsej Braziliji je proglašeno obredno stanje. Bančni zavodi so zaprti. Zvezna vlada zbira močne oddelke, ki jih bo poslala proti upornikom. Mornarica je odplula v Rio Grande, dočim bo letalstvo podpiralo zvezne čete proti revolucionarjem.

London, 9. oktobra. AA. Po vesteh iz Brazilije se je vnela ljuta bitka med uporniki in zveznimi četami v bližini argentinske meje. Uporniki razpolagajo z 80.000 popolnoma opremljenimi vojaki. Poveljuje jim general Mucchele Costa. Mnogo zveznih vojakov je prestopilo k upornikom.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 22.76, Berlin 13.4075 do 13.4375 (13.4225), Bruselj 7.8697, Budimpešta 9.8823, Curih 1094.4—1097.4 (1095.9), Dunaj 796—798 (796.5), London 274.03, Newyork 56.18—56.38 (56.28), Pariz 220.29 do 222.29 (221.29), Praga 167.06—167.86 (167.46), Trst 294.15—296.15 (295.15).

INOZEMSKÉ BORZE.

Curih: Beograd 9. 12875, Pariz 20.185, London 25, Newyork 5145, Bruselj 71.80—71.81, Milan 26.945, Berlin 122.40, Dunaj 72.68, Sofija 3.73, Praga 15.28, Varšava 57.70, Budimpešta 90.175, Bukarešta 90.8.

Važni predlogi na britanski imperijalni konferenci

Povišanje carine za 10% na uvoz tujega blaga v vse dele britanskega imperija

London, 9. okt. AA. Na včerajšnji plenarni seji imperijalne konference so poročali zastopniki delegacij o vprašanju medimperijalnih trgovskih odnosov. Sklenjeno je bilo, da se sestanejo jutri glavni delegati, da bodo proučevali to vprašanje v luči raznih predlogov in izjav.

Tajnik za dominijone Thomas je v imenu angleške vlade dejal, da nudi plenarna seja prihodnjim dominijonom, da očrtajo svoj gospodarski položaj, o katerem se bo govorilo pozneje podrobneje v odboru. Vsi delegati imajo velike izkušnje na gospodarskem polju in so prišli do prepričanja, da je zadela svet huda gospodarska kriza.

Zadnjih 12 mesecev se je kritični položaj v trgovini še poslabšal. Obseg trgovine je bil leta 1928, za 20% večji kakor je letos. Trgovina celokupnega imperija se je zmanjšala za prav toliko. Nekoliko boljši položaj je bil v Angliji, kjer niso bile posledice gospodarske krize tako hude. Leta 1930. se je zmanjšal uvoz Anglije proti letu 1929. samo za 12%, dočim je padel izvoz za 19%. Kljub temu je bil gospodarski položaj v Angliji težji, kakor pa v dominijonih, kjer so se razvile velike industrije.

Anglija je uvozila živil, pijac, tobaka in surovin za 790 milijonov funtov, od tega za 270 milijonov iz raznih delov imperija.

Thomson je nadalje naglašal, da bi britanski imperij mogel producirati veliko več živil in surovin kakor doslej in tako v občutni meri zmanjšati inozemski uvoz. Dominijoni uvažajo za 235 milijonov inozemskih industrijskih produktov, ki bi se lahko večinoma producirali v Angliji. Thomson je nato omenil veliko brezposelnost, ki vlada v Angliji in težka socialna bremena, ki jih mora nositi angleški narod. Obubožanje Anglije mora nujno imeti težke posledice tudi za dominijone in zato je v interesu vseh, da se skupno razpravljajo ti problemi.

Kanadski ministri predstnik Bennett je predložil načrt za zaščito imperijalne trgovine. Govornik je ponudil deliti materi in vsem ostalim delegatom britanskega imperija prednost na kanadskem trgu na osnovi 10 odstotnega povišanja sedanjih carin, da bi se zaščitile domače industrije. Bennett je nadalje izjavil, da je prosta imperijalna trgovina nemogoča. Nadalje je predlagal, naj se v vsaki deželi imperija ustanovi tehnični odbor, ki bo proučil vprašanje preferenčnih carin in njih vpliv na domači gospodarski položaj. Odbori naj pripravijo svoje predloge v roku 6 mesecev

za gospodarsko konferenco, ki bo prihajala leto v Ottawo.

Avstralski ministri predstnik Scullin je naglašal, da bi sporazum med avstralskimi in angleškimi industrijalci o kritju avstralskih industrijskih potreb gotovo koristil obojem strankam. Avstralska vlada je pripravljena, da očitotvori vse tozadevne predloge. O preferenčnih carinah je dejal, da je avstralska vlada spoznamna s predlogom in da želi sodelovati pri rešitvi tega vprašanja.

Končno je predlagal, naj se ustanovi odbor, ki bi predložil podrobne predloge za politiko gospodarskega sodelovanja.

Novozelandski ministri predstnik Forbes se je bavil z metodami, ki so se že izvajale za povečanje medimperijalne trgovine ter izjavil, da je preferenčna carina najboljšje sredstvo za to. Nato je navedel nekaj podatkov, kako velik vpliv so imele preferenčne carine na novozelandskem trgu za imperijalne produkte. Predlagal je, naj se čim bolj razširijo carinske ugodnosti na podlagi splošnega sporazuma ali pa posameznih dogovorov med dvema ali več deli britanskega imperija. Nova Zelandija je proti razširjenju državnih trgovine in vmešavanju vlade v trgovske posle preko mere, potrebne za dobrobit ljudstva. Dokler ne bodo predloženi konkretni predlogi, pa ne bo podal svojega mnenja.

Južnoafriški minister Havenga je dejal, da so označili prosto trgovino za lek za vse bolezni. Južna Afrika ni tega mnjenja. Pozdravila bo razširjenje imperijalnih trgovinskih odnosov na osnovi dogovorov, ki bodo nudili recipročno carinske ugodnosti. Ti dogovori bodo morali veljati za dalje časa in zagotoviti stabilnost trgovine.

London, 9. oktobra. Senzacija včerajšnjih razgovorov na konferenci angleškega imperija, je bil predlog kanadskega ministrskega predstnika Bennetta, da naj se ob popolni carinski avtonomiji vsakega dominijona in matice zavežejo matica in posamezni dominijoni, da bodo pobirali za uvoz tujega blaga 10% dodatek na vse obstoječe carine ozir. na carine, ki bodo še uvedene. V utemeljitvi svojega predloga je Bennett izjavil, da je sedanjí trenutak prav zadnji, v katerem je še mogoče doseči ožjo gospodarsko enotnost v imperiju. S tem je jasno namignil, da si bo Kanada, če Anglija ali ostali dominijoni ne bodo pristali na ta predlog, poiskala

Minister Preka v Ljubljani

Inspekcija po tukajšnjih zavodih — Pomoč pri zgradbi 120 km dolgega vodovoda v Suhi Krajin

Ljubljana, 9. oktobra

Davi je prisel v brzovalnik iz Zagreba minister narodnega zdravja Preka v spremstvu šefa svojega kabineta dr. Mažarja in inspektorja dr. Stamparja. Gosp. minister se je takoj po dohodu odpeljal v splošno bolnico in si ogledal do 10. ure dopoldne vse oddelke. Spremljala sta ga poleg imenovanih gospodov dr. Dolšak, načelnik oddelka za zdravstvo pri banski upravi, in dr. Gerlovič, ravnatelj splošne bolnice. Gospod minister si je ogledal tudi zavod za zdravstveno zaščito mater in dečice, kjer ga je kratko informiral o poslovanju zavoda primarij dr. Dragaš.

Iz splošne bolnice se je g. minister odpeljal v Higijenski zavod, kjer mu je razkazal vse oddelke direktor dr. Pirca. Minister se je zlasti interesiral za načrt zgradbe 120 km dolgega vodovoda v Suhi Krajin, ki ga je dal izdelati še bivši deželni odbor in ga je sedaj Higijenski zavod prilagodil novim razmeram. G. minister je obljubil, da bo dala država za vodovod za 12 milijonov dinarjev cevi na razpolago, ako prevzame drugi del stroškov banovina. O vodovodu da bo razpravljala še danes na banski upravi.

78 milijonov dinarjev za stanovanjske hiše

Kotiko stane v Ljubljani kvadratni meter zazidane ploskve

Ljubljana, 9. oktobra

Kakor znano, smo v Ljubljani dosegli letos rekord v zidanju. Poročali smo že, da je bilo zgrajenih toliko hiš, kakor še nobeno leto po vojni. Od prvih do danes je mesna občina sezidala stanovanjske hiše v Janežičevi ulici, Sredini, na Dunajski cesti, za Bežigradom 7 hiš in 13 zasilnih hiš, na Jegličevi cesti, ob Vodovodni cesti in Nuškovo vojašnico. Iz akcije tkz. obli-gacijskega posojila je pa gradila mestna občina stanovanjske hiše na Poljanski cesti, Delavsko zbornico, v Koleziji in za Topničarsko vojašnico. Za zgradbo vseh teh hiš je bila potrebna stavbna glavica v znesku 61.933.326 Din. Stavbna glavica je sedaj v celoti krita s posojili pri Mestni hranilnici.

Za presojo, za kakšno ceno je gradila mestna občina, služijo tile podatki:

Od 1. 1921. do 1924. kažejo enotne cene za etažo poslopja ogromen, potem pa padec za 30% do 1. 1925. Ko so n. pr. gradili hišo na Janežičevi cesti 1. 1921. za 612 Din m² etaže, so 1. 1923.-24. gradili 1. mestno hišo za Bežigradom za 1060 Din za m² etaže. Od 1. 1925. so cene skoro ustajale. Odvisne so od boljše ali slabše izvršitve ter se gibljejo od 720 do 850 Din za m² pri normalnih poslopih, katerih vnanje zidovje je vsaj 45 cm debelo. Najcenejše so zidali kolonijo 16 hiš na Vodovodni cesti: po 535 Din za etažo, pri kateri je vnanje zidanje le 30 cm debelo.

Enotne cene za m² etaže so izračunane takole: klet in podstrešje se računa za pol etaže, enako ravna betonska streha, mansarda s popolnoma ravnimi strehi pa je računana kot polna normalna etaža. Vnanja naprava, zveza vodovoda, greznica, vnanje stopnice in drugo, kar ni v obsegu enotnosti poslopja, je izvzeto iz cene enotnega glavnega dela poslopja.

Privatna podjetja izkazujejo točno iste enotne cene kot mestna občina pri gradnji svojih stanovanjskih hiš. Tvrda Tönies

Gospod minister se je po ogledu Higijenskega zavoda odpeljal v umobolnico na Studenc, kjer mu je razkazal prostore primarij dr. Divjak. Po kratkem ogledu se je odpeljal v žensko bolnico, kjer ga je sprejel namesto zadržanega primarija profesorja dr. Zalokarja dr. Pehani.

Okoli pol 12. dop. si je gosp. minister ogledal še šolsko polikliniko na Realjevi cesti. Sprejela ga je ga. dr. Kristanova.

Minister si je dopoldne ogledal v spremstvu ravnatelja dr. Bohinjca še Okrožni urad in se nato odpeljal na bansko upravo, kjer ga je sprejel vršilec dolžnosti bana dr. Pirkmajer.

Kakor smo poučeni, se bo vršilo ob pol 1. popoldne kosilo v Unionu, nakar se minister v spremstvu dr. Mažarja, dr. Stamparja, dr. Dolšaka in dr. Pirca odpelje z avtomobilom v Celje. Spotoma si bo ogledal Zdravstveni dom v Lukovici, v Celju pa istotako Zdravstveni dom in tammošno bolnico. Minister Preka se nato odpelje v Zagreb, kamor dospe od pol 7. zvečer.

O vseh tukajšnjih zavodih se je minister pohvalno izrekel in se glede na obilico poslov, ki jih vrše, izrazil, da imajo zelo malo osebja.

navaja kot enotno ceno 250 Din za 3 m² poslopja, kar ustreza 850 Din m² etaže. Tvrda »Probudac« računa enotno ceno 800 do 850 Din za m² etaže za normalno višino, višje trgovske lokale pa računa po 900 do 1000 Din za m². Tvrda Slokan izkazuje enotno ceno 740 do 850 Din za m².

Mestna občina ni pospeševala gradbene akcije v Ljubljani le na ta način, da je sama zgradila stanovanjskih hiš za 61.933 tisoč 326 Din, ampak je podprla tudi privatno gradbeno akcijo, kolikor je mogla. Prevzela je med drugim garancijo za gradbeno posojilo: gradbenemu društvu učiteljskega na sedanji tehnični šoli, stavbni za drugi »Stan in dom«, stavbni za drugi drž. nameštenev »Dom«, stavbni za drugi mestnih nameštenev, stavbni za drugi »Hera«, posameznim interesentom po pravilniku o kreditu za zgradbo malih stanovanjskih hiš in za zgradbo zasilnih stanovanj v skupnem znesku 17.510.000 Din.

Privatno vzpodbudo za zgradbo stanovanjskih hiš mestna občina še nadalje podpira, ker ni pričakovati, da bo mestna občina z lastnimi sredstvi popolnoma rešila stanovanjsko vprašanje v Ljubljani.

Rentabiliteta mestnih stanovanjskih hiš, zgrajenih po vojni (18 jih je), je naslednja: investiranja glavnica po proračunu je znašala 61.933.326 Din; od teh se je največ dalo za hiše na Poljanski cesti (15.200.000 Din) — letna najemnina znaša 1.110.800 Din, za vile za topničarsko vojašnico (8 milijonov Din — letna najemnina znaša 427.200 Din) in za Delavsko zbornico (7.800.000 Din — letna najemnina znaša 417.925 Din). Izdatki za vse mestne hiše (amortizacijska kvota in vzdrževanje) znašajo letno 6.521.796 Din, dohodki najemnine pa 3.548.580 Din; dohodkov v primeru z izdatki je 2.973.216 Din manj.

Rentabiliteta je torej povojna in je pričakovati, da bo slično kakor v Zagrebu gradbeno podjetnost še napredovala.

denem gledališču po vseh dejanjih mnogo zasluženega aplavza. Fr. G.

Koncert „Ljubljane“

Pev. društvo »Ljubljana« je v ponedeljek zvečer pod vodstvom svojega pevovodje g. dr. Dolinarja in s sodelovanjem orgelskega mojstra g. Stanka Premrlja ter opernega tenorista g. Gostiča priredilo v stolnici cerkveni koncert, s katerim sme biti v visoki meri zadovoljno.

Mešani zbor »Ljubljane« ima lepo opete glasove, izvršten je zlasti basovski glasovni material. Soprani so prožni in zvočni, morda silijo nekatere pevke le preveč v osredje, čemur bo pa lahko od pomoči, ali so sočnati, kompaktni, tenorji v višini, nah nekoliko redki in kot nekateri soprani, v gotovih visokih notah uhajajočih iz okvira enakomernih skupnih zvočnosti. Zbor zveni v pianu in srednjih legah zelo prijetno, izravnanost, se poslužuje mimnega dihanja in jasne ter točne deklamacije. Pevovodja g. dr. Dolinar je ambiciozno posel po skladbah velikih klasičnih mojstrov cerkvene zborovske muzike, ki zahvaljujoč od glasov velike pozornosti, dinamične in melodične samostojnosti, katere naloge zamore uspešno reševati le inteligenten zbor. Spriču številnih panog zborovske umetnosti bi bilo želeli, da se naša vokalna udruženja spozna z izrazno. Tako bi se posvetili, recimo, govorni pevski zbori gojitvi le narodne pesmi, drugi koncertni pesmi svetskega, tretji izključno le cerkveni, oratorijski glasbi itd. To se godi v inozemstvu v večjih mestih povsod. Na tak način bi tudi pri nas dosegli višine uspeha v vseh panogah. Univerzalnost za more največkrat roditi le povprečnost, mnogokrat celo podpovprečnost. »Ljubljana«, se mi zdijo polnoma, ravno za izvajanje cerkvene glasbe do svojih najvišjih umetnih. To je dokazal v visoki meri njen večerajšnji koncert.

Uvodne besede je govoril g. dr. Kimovec ter poljudno in umljivo pojasnjal polifonsko glasbeno ustvarjanje, obratočil

posamezne skladbe ter pozicijo njihovih komponistov s čimer je temeljito pripomogel k razumevanju izvajanih skladb. Takih predavanj, kratkih a poučnih bi si želela publika pred vsakim koncertom.

G. Stanko Premrl je samostojno na nogah izvajal z njemu lastno preciznostjo in natančnostjo Bachov lapidarni »Alla breve«, nekoliko bolj krotko Martinijevo »Fantazijo«, Ravanellovo prijetno »Trenodico«, prekrasno, mojstrsko Regerjevo »Ave Maria«, poleg Bacha, najlepšo orgelsko reč večera, Novovojvskega slovansko občutno »Dumko« ter precej brezpomemben in brezkrven Gigontov »Marche religieuse«. G. Gostič je pel s spremeljivjem orgel solistično skladbo Henschla »Jutranjo himno« iskreno občuteno, ter solo v Springerjevi kontrapunktično razgibani, a morda za cerkveni značaj, zlasti pa v okviru Bacha in Orlando Lassa, presladki skladbi za zbor, orgle, čelo in tenor solo »Večer na Golgoti«. Najplemenitejši in najčiščenejši je bil podan Palestoska v krasni a capella kompoziciji »Super flumina Babylonis«, ki je bila podana izmed vseh del najdovršenejše. Zbor z njo dokazal svojo zrelost in usposobljenost za izvajanje najzapletenejših polifonskih stvari. Nekoliko manj siguren je bil v drugi Palestinski skladbi »O bone Jesu«, ki pa je le dosegla močan vtis. Springerjev »Večer na Golgoti« je barvit, široko razpreden, a kakor sem že omenil, v družbi s Palestino in Lassom učinkuje preveč impresivistično razneženo. Višek doseže v stopnjevanju sredine »počil bi se rad, tam, kjer slonel je križ,« do čim konec omahne. Dokaj izčrpen pojem o muzikalni tvoritvi iz njegovega V. sporskornega psalma. Ako bi bili ti odlomki tesneje spojeni, ne tako prepleteni z odihli, brez vsakokratne orgelske intonacije, saj ta ni bila baš tako potrebna, bi delo doseglo še močnejši učinek. Tudi tudi tako je izvajanje »Ljubljane« v čast. Pri svoji »Jutranji pesmi« bi si želel širšega tempa, več intonacijske točnosti, tako, da bi ne bilo treba orglam priskočiti na pomoč. Sem pa bi vendarle zadovoljen. Koncert je zaključil Goltjerjev plemeniti živi, slovesno razgibani »Jubilate Deo.« Dostojen in res vreski uspehi prireditvi primeren konec.

Koncert bi moral biti na vsak način, obilnejše obiskam. Na vsak način, ker je to zaslužila za svoje delo in za svoj izbran, lep program prav gotovo »Ljubljana«.

Zagonetna smrt dveh Jugoslovenov na Reki

Zagrebske »Novosti« poročajo z Reke: Zadnje dni sta se na Reki pripetila dva primera nagle smrti. Pred tremi dnevi je bilo v reški luki iz vode potegnjeno truplo Petra Pavletića, bivšega gostilničarja, stanujočega na Reki, dan pozneje so pa pogegnili iz kanala drugega uoplenca, v katerem so spoznali Marka Bobana, rojenega 1902 v Ogulinu in stanujočega na Reki, po poklicu oglarja. V obeh primerih so reške oblasti zadevo opravile s kratkim uradnim poročilom, toda po Reki se širijo čudne vesti. Baje jo imel Pavletić roki zvezani. Bobanu so se po poznali na glavi sledovi silnih udarcev, na obrazu pa celo sledovi udarca s sekirjo.

Kakor zatrjujejo reške oblasti, je Boban padel pred tremi dnevi okoli 11. zvečer v vodo. Tam, kjer je padel v vodo, so ga iskali takoj člani rešilne postaje z reflektorji, pa ga seveda niso našli. Očividci z jugoslovanske strani kanala pa zatrjujejo, da je Boban pred padcem v vodo klical na pomoč in da torej ne gre za nesrečo. Ker je bilo že temno, na jugoslovanski strani niso mogli videti, kaj se godi na oni strani. Vse pa kaže, da je bil Boban pobit in vržen v vodo. Izključeno je, da bi si bil Boban pri padcu v vodo tako razbil glavo. Na Reki prevladuje mnenje, da sta bila Boban in Pavletić ubita.

Položaj na delovnem trgu

Poročilo borze dela za avgust

Delo je iskalo:	
Ljubljana	1548 oseb
Maribor	1359 "
Celje	666 "
Murska Sobota	999 "
Kranj	149 "

Skupaj 4721 oseb

Ponujeno delo:	
Ljubljana	506 prostih mest
Maribor	888 "
Celje	395 "
Murska Sobota	921 "
Kranj	32 "

Skupaj 2741 prostih mest

Izvršena posredovanja:	
Ljubljana	434 posredovanj
Maribor	494 "
Celje	122 "
Murska Sobota	374 "
Kranj	16 "

Skupaj 1820 posredovanj

Odpotovalo in odpadlo:	
Ljubljana	7
Maribor	315
Celje	100
Murska Sobota	121
Kranj	1

Skupaj 544

Ostalo dne 31. 8. 1930 v evidenci:	
Ljubljana	1217 brezposelnih
Maribor	560 "
Celje	444 "
Murska Sobota	4 "
Kranj	132 "

Skupaj 2357 brezposelnih

Izplačane podpore:

Ljubljana: redne 36, izredne 4, potne 5, v naravi —, Din 6663.—; Maribor: redne 16, izredne 11, potne 2, v naravi —, Din 5346.—; Celje: redne 7, izredne 2, potne —, v naravi —, Din 1713.—; Murska Sobota: redne —, izredne —, potne —, v naravi —, Din —; Kranj: redne 28, izredne 1, potne —, v naravi —, Din 2920.—; Skupaj: redne 87, izredne 18, potne 7, v naravi —, Din 16.642.—.

Izdanij objav za polovično vožnjo:

Ljubljana: 105 objav v znesku Din 6429.75; Maribor: 133 objav v znesku Din 9444.50; Celje: 45 objav v znesku Din 2862.25; Murska Sobota 95 objav v znesku Din 8454.25; Kranj 2 objavi v znesku Din 97.50. Skupaj 380 objav v znesku dinarjev 27.288.25.

Iz gledališke pisarne

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob 20.

Četrtek, 9. oktobra: Zaprt.

Petek, 10. oktobra: Sen kresne noči.

Red E.

Sobota, 11. oktobra: Kraljična Haris, premijera. Red D.

Nedelja, 12. oktobra: Mladoletje. Izven.

Ponedeljek, 13. oktobra: Sen kresne noči.

Red C.

Torek, 14. oktobra: Zaprt.

Ljubljanska drama. Drevo ostane ljubljanska drama zaprta. Abonenti reda E imajo prvo dramsko predstavo letošnje sezone jutri v petek 10. t. m. ob 20. uri. Vpizori se Shakespearijeva komedija »Sen kresne noči« v režiji prof. Šesta in premijerski zasedbi.

Premijera izvirne slovenske drame. Naša drama vpizori v soboto, dne 11. t. m. Leskovčeva drama »Kraljična Haris.« To je četrta premijera letošnje sezone v naši drami, ki je v predlaski sezoni vpizorila še eno Leskovčovo delo in sicer »Dva bregova.« Kraljična Haris je izredno globoka drama, koje snov je vzeta iz sodobnega slovenskega življenja. Režijo ima g. Lipah. V glavnih vlogah nastopajo ga. Nablocka, ga. Marija Vera, ga. Medvedova, gđca. Boltarjeva, dalje gg. Levcar, Skrbinek, Zeleznik in drugi. Premijera se bo vršila za red D.

OPERA

Začetek ob 20.

Četrtek, 9. oktobra: Knez Igor. Red C.

Petek, 10. oktobra: Zaprt.

Sobota, 11. oktobra: Dolarska princesa, opereta. Ljudska predstava pri nižjih cenah. Izven.

Nedelja, 12. oktobra: Evgenij Onegin. Gostuje gospa Zlata Gjungenac. Ljudska predstava pri nižjih cenah. Izven.

Ponedeljek, 13. oktobra: Zaprt.

Torek, 14. oktobra: Madame Butterfly. Gostuje gospa Zlata Gjungenac. Red B.

Ljubljanska opera ponovi drevo Bo rodinovo opero Knez Igor, ki je dosegla pri otvoritvi predstavi v soboto največji uspeh in splošno priznanje. Pri prvi nočnejši repizi poje naslovno partijo knez za Igorja g. Grba, njegovo ženo Jaroslavo pa gđca. Majdičeva. Vse ostale vloge so kakor pri premijeri. Opero dirigira kapelnik Štrifot, režijo pa ima g. Primožič.

Ljudska operetna predstava. V soboto, dne 11. t. m. se bo pela Falova opereta Dolarska princesa v običajni zasedbi, po nižjih cenah, ljudskih opernih cenah. Predstava bo izven abonma.

Kolesarjeva smola

Takih zgodb je sicer vedno dovolj na vsakem koraku ampak — beseda ni odveč.

Kolo je hudičeva iznajdba, kakor se čudane menijo nekatere ženske, zato ni danda, da ima večkrat hudir nad njim oblast. Kolesarji to že vedo. Ni kolesarja, ki bi ob svoji uri ne preklel kolesa. Kolo ima toliko muh in kapric, še več ko mlado zaljubljeno dekle. Kolesar se počuti varen na njem kot na tleh, a kar naenkrat se tudi znajde na tleh, vsak kolesar mora računati s padcem, četudi se vsak baha, da še ni nikdar padel. Kolo je hujše od čistokrvnega zrebca, še hujše od jermalemskega osla. Na tista večna popravila pnevmatike in nešteti delov kolesa se človek sčasoma še privadi, kot svetopisemski Job na svoje prokletstvo, ampak na tisto branje in vračanje, pred katerimi ni kolesar nikdar zaščiten — nak, s tem se pa ne more sprijazniti. Dá, vrag vzemi kolo!

Kolo je sicer najbolj demokratično vozilo, še celo bolj kot otroški voziček ali ljubljanski tramvaj, ampak križ je z njim vendar prevelik in smola preveč smolasta, da bi se človek mogel zanj potegniti. Kar se mene tiče, se že ne morem — zaradi tistega tucata hlač, ki sem jih raztrgal pri kolesarskih katastrofah. Gotovo govorim iz srca mnogim. In v imenu vseh tistih mnogih javno preklinjam kolo in ga proglašam za hudičovo iznajdbo. K temu velike-mu (!) koraku me je prislilo sočutno srce, dá, moje srce, ki je najpopolnejši pesniški meh, to je instrument za »ah-anje, oh-anje itd.

Moje srce je bilo silno ranjeno. Utrpalo je v taktu velike ljubezni, sladkega opoja, ko so moje za lepoto vnete oči spremljale zaljubljenega kolesarja, ki je v blaženstvu sreče peljal svoj boljši del. Nežni spol je peljal na prečniku kolesa v okrilju svojih rok, nežni spol je pa držal še s svojimi milimi rokami štruce domačega kruha, ki ga je dobil nekje pri peku. Malo zavisti se je oglasilo v mojem pesniškem mehu, a sem jo hitro potlačil ter se radoval naprej. On je peljal in peljal v sladki ekstazi presladko breme. In ekstaza je bila silna. Pripeljal je do obrežja neke ljubljanske reke (on že ve, katere) ter jo mahnil naprej ob vodi. Seveda, zlobne

ži že mislite, da ga je voda kar tako potegnila k sebi. Ampak on je peljal čisto varno naprej — seveda v ekstazi. Njegovo srce je bilo polno sladkosti. Preporno — in to je zlo: bilo je preporno in zato pretežko, poleg tega je pa še nežni spol predal štruce na levo stran in katastrofa je bila tu.

Omahnila sta ter se zatrkjala po bregu rečice proti vodi. Zlobneži mislite, da sta se zatrkjala najmanj v vodo in v njej vsaj utonila. Pa ni bilo ne tega ne onega. Nežni spol se je sicer kotil čedalje bolj zlu naproti — malo je manjkalo, zelo malo, pa je k sreči vse manjkalo, močnejši spol je pravočasno potegnil nežnejšega nazaj in ujel še z drugo roko nesrečnega štruce, da ni odplaval. Pri tem pa je nežnemu bitju kriklica ušla nekoliko preveč navzgor, da so zasijale v beli dan prelestne hlače. Otroci in delavci v bližini so pa zagnali strašen halo. Nežno bitje je bilo vso nesrečno. Pri priči je proklolo svojega nesrečnega viteza, njegovo nerodnost in kolo. Njuni srca sta se takoj ohladili, sladkost je izginila.

Beležnica

KOLEDAR.

Danes: Četrtek, 9. oktobra 1930, kato-ličani: Dionizij, pravoslavni: 26. septembra, Smrt. Jov. Bog.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

Opera: Knez Igor.

Kino Ideal: Zena Ervina Reimerja.

DEZURNE LEKARNE.

Danes: Bohinc, Rimska cesta, Leustek,

Resljeva cesta, dr. Kmet, Dunajska cesta.

Nesreče

Ljubljana, 9. oktobra.

Včeraj in danes se je zopet pripetilo več lažjih in težjih nesreč, katerih žrtve so morali prepeljati v bolnico. Med ponesrečenci je en zidar, ki je padel s stavbnega odra, ter dva otroka, ki ju je brcnil konj.

Z zidarskega odra padel.

Kakor drugod, tudi v Škofji Loki mnogo grade in je zlasti letos gradbena delavnost zelo živahna. Zal se je pri gradnji poslopj letos pripetilo že več težkih nesreč. Nedavno smo poročali, da se je porušil oder na stavbi v Škofji Loki, pri čemur sta dva zidarja s tramovjem vred padla kakih 8 metrov globoko in se občutno po-bila. V bolnici so jima komaj rešili življenje. Včeraj popoldne se je pa pri gradnji nekega poslopja v Škofji Loki zopet pripetila težja nesreča. 43letni zidar Jurij Vrhovnik iz Mengša je med delom na odru nenadoma omahnil in padel več metrov globoko. Zlomil si je več reber, zadobil je pa tudi hude notranje poškodbe. Sinoči so ga prepeljali v bolnico. Njegovo stanje je zelo resno.

Dve žrtvi konjskega kopita.

Zelo težka nesreča se je pripetila davi na Igu. Splašel se je konj nekega posestnika in zdivjal po vasi. Nesreča je hotela, da je stala sredi pota poldrugetna Pavlica, hčerka posestnika Lavriča. Konj je v diru dekletke oplazil s kopitom po glavi. Smrtonovarno ranjeno Pavlico so še dopoldne prepeljali v bolnico. Otroci je zelo slab in se je bati, da bo poškodbam podlegel. — Podobna nezgoda se je pripetila včeraj popoldne v St. Vidu pri Domžalah, zakrivil jo je pa prizadeti sam. Jože Vidmar, 5letni posestnikov sin, je namreč na paši podil konja in ga tepel s šibo. Nenadoma je konj fanta brcnil v obraz in mu razbil vso čeljust. Težko poškodovanega dečka so sinoči prepeljali v bolnico.

Ziviljenja se je naveličal.

Samomorilni kandidat je bil Miloš M. ali »sinko Debelinko«, kakor mu splošno pravijo v Ljubljani. Reče je menda že nekaj dni stradal — delati ne more, ker ima kronično zastrupljenje — pa se je naveličal življenja in je včeraj popoldne na dvorišču gostilne pri »Novem svet« nekaj izpil. Fanta so našli zvičajčega se v krčih in pozvali na pomoč rešilno postajo, ki ga je prepeljala v bolnico. Kakor nam poročajo, se je njegovo stanje zboljšalo in je upati, da bo okrevale.

Pasaričevo in Omahnovo stanje še vedno resno.

Poročali smo o grozni družinski tragediji, ki se je te dni odigrala blizu Velike Loke, kjer je posestnik France Omahan ustrelil svojega 27 letnega sina v trebuh. Stanje težko ranjenega sina je še vedno zelo resno, njegovo življenje visi na niti. — Drugi ranjenec je 25 letni delavec Joža Pasarič, katerega je v Šiški Hasan Batkovič v silobranu večkrat sunil z nožem v glavo in hrbet. Pasaričovo stanje je še vedno neizpremenjeno in bati se je, da bo poškodbam podlegel.

Dnevne vesti

— Napredovanje v naši vojski. Napredovali so za kapitane II. klase poročniki pehotni Vladimir Sirk, Josip Kiler, Danilo Zobenec, Ljubomir Kolašinc, Milan Rubelj in Franjo Cokan; artiljerijski Milan Prosen, Ernest Peterlin, Anton Svajger, Josip Kružič, Slavko Par, Oton Čuš, Zvonimir Prikril, Dragotin Helbih, Oskar Abel, Ivan Kurenc, Dragotin Dogan, Maksimilijan Makovic in Krunoslav Delina; konjeniški Stanislav Pirc in inženjerski Mladen Serbec.

— Iz šolske službe. Z odlokom ministra prosvete S. N. Br. 21605 od 22. IX. 1980 in 21606 od 22. IX. 1980 sta postavljeni za suplenta ženskega učiteljskega v Ljubljani v 9. skupini I. kategorije 4. stopnje Marijana Zeljeznova-Kokalj, diplomirani absolvent; za suplenta moškega učiteljskega v Ljubljani v 9. skupini I. kategorije 3. stopnje Ivan Zeljeznov, diplomirani absolvent.

— Osem štipendij za naše obrtnike. Kr. banska uprava dravske banovine, oddelek za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani razpisuje 8 štipendij, ki jih namerava podeliti mladini, ukazalnim obrtnikom raznih strokovnih izobrazb. Ker pridejo zlasti iz tujih držav, je potrebno, da imajo vsaj osnovne znanje nemščine, prošnje, iz katerih naj bo razvidna prošiljeva izobrazba, njegovo premoženjsko stanje, zlasti pa podatki glede učnega zavoda, ki ga hoče obiskovati, naj se vlože pri kr. banski upravi najkasneje do 25. t. m.

— Nalezljive bolezni v dravski banovini. Od 15. do 21. septembra je bilo v dravski banovini 28 primerov tifuznih bolezni, 52 griže, 50 škrlatinke, 121 davice, 17 šena, 5 krčevite odreenelosti, 3 ošpic, 50 dušiljivega kašlja ter po 1 nalezljivega vnetja možganov, vrančnega prisada, odreenelosti tilnika in otrpenja tilnika.

— Prepoved zahajanja v krme. Okrajno glavarstvo v Mariboru, levi breg razglašajo, da je po sodbi okrajnega sodišča v Mariboru prepovedano vinarstvom sinu pri Sv. Petru Feliksu Bohlu zahajati v krme za dobo dveh let.

— Hrvatski planinci v Zasavju. Hrvatsko planinsko društvo »Sljeme« priredi v nedeljo 12. t. m. za svoje člane skupni izlet na Kozje.

— Za civilno pilotsko šolo v Beogradu. Generalni ravnatelj družbe za zračni promet T. Sondermajer se je posvetoval te dni s predsednikom ljubljanskega občinskega odbora Aerokluba Rado Hribarjem o ustanovitvi civilne pilotske šole v Beogradu. Vse kaže, da bo šola odprta v začetku prihodnjega leta.

— Nev rudnik svine v cinka. Jutri bo odprt pri Kosovski Mitrovi in slovesen način rudnik svine v cinka, ki ga bo izkoriščala neka angleška skupina. Otvorjena bo tudi velika žična železnica za prevoz koruze do rudniških naprav ob reki Ibru. Slovenski otvoritvi bo prisostvoval tudi angleški poslanik. K svečanosti bo vozil poseben vlak iz Beograda.

— Žična železnica v Črni gori. Banska uprava na Cetinju je odobrila kredit za zgraditev žične železnice Cetinje - Krstač. Z deli prično v kratkem.

— Zračni promet za letos ustavljen. Družba za zračni promet je v soboto ustavila promet na vseh progah. Znani pilot Strizevski je izjavil, da je bila letošnja sezona mnogo uspešnejša od lanske. Nesreče ni bilo nobene.

— Nameštensko pravo I. Zveza društev privatnih nameštencev sporoča, da dr. Bajčevega »Nameštenskega prava« zaradi majhne naklade ne bo pošiljala brez naročila, temveč naj spis naročijo zainteresirani pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani ali pa pri Zvezi društev privatnih nameštencev.

— Planinci, obiskujte še Golice! Spodnja kočna na Golici bo še odprta do vključnega 15. t. m. in bo oskrbovana še nadalje ob lepem vremenu ob nedeljah in praznikih ter dnevi pred nedeljami in prazniki.

— Jugoslovenska gasilska zveza Ljubljana obklicuje. Na podlagi soglasnega sklepa starešinske seje od 4. t. m. je prenehalo s tem dnem delovanje kongresnega odbora JGZ Ljubljana in vseh njegovih odsekov, ker je ta dan zaključil finančni odsek svoje račune. Odslej sprejema vse zadevne dopise, nanašajoče se na bivši kongresni odbor, predsedstvo JGZ Ljubljana.

— Marinka Paulinova. V večerajšnji nočici o smrti te simpatične dame nam je tiskarski škrat preskočil med njenimi sestrami go. Albino dr. Jeralovo iz Škofje Loke. Pogreb pokojne bo danes ob 15. iz pred trmavške veže Leonina na Stari pot 2.

— Pojasnilo. V ponedeljek smo priobčili pod naslovom »Pri samonoru ga je zadela kap« poročilo, da je posestnika Blaža Krizanca v Zagorju ob Savi po lastni poškodbi odnosno poskusnem samonoru zadela kap. Resnici na ljubo ugotavljamo, da se je Krizanc v četrted 2. t. m. mudil v hlevu in da ga je nedolga zadel lažja kap po desni strani telesa. Prijel se je, da bi ne padel, potem je pa poklical domače, ki so mu pomagali v posteljo. Takoj so poklicali zdravnika dr. Slavka Gruma iz Zagorja in dr. Mavricja Neubergerja iz Hrastnika, ki sta dala Krizancu zdravila. Zdal bolnik že okrevja in bo v kratkem lahko zapustil bolnišnično posteljo. O kakšni lastni poškodbi, kakor smo bili napačno informirani, ni govora, kar lojalno popravljamo.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo nestanovitno vreme. Večerja je bilo po vseh krajih naše države bolj ali manj oblačno. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 23, v Beogradu in Skoplju 19, v Zagrebu in Sarajevu 18, v Mariboru 17,8, v Ljubljani 11,4. Davi je kazal barometer v Ljubljani 761,1 mm, temperatura je znašala 11,4.

— Dekle na čelu tatarske družbe. Somborska policija je aretirala znano somborsko gospodinjico Ano Boris, o kateri je ugotovila, da je načelovala tatarski družbi. Borisova je v Somboru splošno znana in je

bila zaročena s nekim zdravnikom v Vrhu, pozneje je hotela oditi med artiste ter se je seznanila z nekim šandorjem Feketom, ki mu je dala 2000 Din za nakup smokinga, da bi lahko nastopal v baru. Feket je denar zapravil, nato pa je Borisova nagovorila njega in njegovega prijatelja Jakoba Reisa, naj prično po Somboru krasti. Policija ni mogla priti številnim tatinam na sled, dokler ni bila nedavno odkrita tatvina v hiši očma Ane Borisove Stevana Pfaffa, ki je prijavil, da mu je bilo ukradeno 2000 Kš, zlata verižica in več drugih dragocenosti. Policija je sumila, da je to tatvino izvršil nekdo, ki so mu bile razmere v hiši dobro znane. Osumila je Feketa, ki je prihajal v Pfaffovo hišo ter ga aretirala. Fekete je na policiji priznal, da ga je nagovorila k tatvinam Ana Borisova in da so vsi trije skupaj kradli. Aretirani so bili vsi trije in so tatvine tudi priznali.

— Usoda pijančka. Pred dnevi je na progi pred Djačkim domom pri Zagrebu vlak povozil 53 letnega delavca Franca Srbotnjaka, ki je pijan kolovratil čez progo in ni čul prihajajočega vlaka. S težkimi notranjimi poškodbami so ga prepeljali v bolnico, kjer se je njegovo stanje sprva zboljšalo, pozneje so pa nastale komplikacije in včeraj je poškodbam podlegel.

— Slovenec zaboden v Jelsi pri Karlovcu. V vasi Jelsa pri Karlovcu je nastal te dni prepri, pozneje pa cela bitka med tremi robinami. V Jelsi se je bil nedavno priselil Slovenec Franjo Smrekar iz Zagorja in se tam tudi oženil. Kljub temu se pa ni mogel živeti v razmere in se je vedno prepiral s sosedi. Pretepa, ki je nastal te dni, so se udeležile rodbina Smrekar, Seljan in Kisič. V spopadu je bil Smrekar težko poškodovan na glavi ter ranjen z nožem v prsa. Razen njega so morali v bolnico prepeljati Drago in Jelo Seljan. Epilog spopada bo seveda na sodišču.

— Tragična smrt angleškega mornarja v Dubrovniku. Angleški mornar John Humba se je vračal v soboto zvečer iz mesta na vojno ladjo. Bil je malo vinjen, na stopnicah je spodrsnil in padel v morje. Njegov tovariš je to videl mislil je pa, da se Humba šali in smeje je čakal, kdaj se mornar pojavi na površju. Toda čakal je zaman. Nesrečni mornar se je nevarno potolkel na glavi, tako da je že nezavesten padel v vodo in utonil. V nedeljo so Humbo pokopali z vsemi vojaškimi častmi.

— Ljubico sedemkrat zabodel. Dragotin Tekavčič iz Koprivnice se je sprl s svojo ljubico Lucijo Hezovino in jo med preprirom 7krat sunil z nožem. Ranil je tudi njeno gospodinjico. Obe so morali prepeljati v bolnico, Tekavčiča je pa policija aretirala.

— Požar v Ljubecni. V torek je začelo goreti pri posestniku Gorišku v Ljubecni pri Celju. Ogenj se je naglo razširil, pogorela je hiša, skedenj in hlev. Živino so v zadnjem hipu rešili. Škoda je zelo velika, posestnik je bil pa zavarovan samo za 25.000 Din. Pri gašenju so sodelovali poleg domačih tudi gasilci iz Gaberja in Trnovelji.

— Smrti nesreča pri delu. Pri posestniku Blühu v Vitanju zaposleni drvar Miha Dragič iz Bosne se je smrtno ponesrečil. Težko drevo je padlo nanj in ga ubilo.

— Pletenine, trikotarje (zimsko perilo), nogavice, rokavice, najceneje pri Osvald Dobcu, Ljubljana. Pred Škofijo 15. — 73-T

V soboto, 11. okt. v »Kazini«
Otvoritveni

Plesni večer z revijo
vseh letošnjih družabnih plesov, katerega priredi plesni mojster G. Jenko.

MERKUR — JAZZBAND
Posebni vabil se ne razpošilja. — Oblika večerna.

Iz Ljubljane

—lj V cesto Za gradom polagajo vodovodno cev v premeru 10 cm od Karlovske ceste proti Strelški ulici. Ta cesta še ni imela vodovoda, zato hiše ob njej niso imele vode, morali so jo donesati od vodovodnega izliva s Karlovske ceste.

—lj Cesto k »Tičku na gričku« znižujejo in planirajo z izkopanim materialom vrt pred gostilno, da bo pred njo lepa, velika terasa. Cesta bo znižana za 90 cm, s tem se bo klanec znatno znižal, kar bo gotovo prišlo prav mnogim, ki si hodijo radi privezovati duše.

—lj Z gradnjo tramvajske proge v šiški zopet nadaljujejo, kar občinstvo opazuje z zadovoljstvom. Na Gospodstvi opaziti fundirajo progo. Na Celovski cesti pa podbijajo tirnice. Delo dobro napreduje.

—lj Šentjakobska knjižnica v Ljubljani, Stari trg 11 je izposodila septembra t. l. na 8857 strank 12.773 knjig, v celem letu na 32.761 strank 121.227 knjig. Knjižnica posluje vsak delavnik od pol 4. pop. do pol 8. zvečer ter izposojajo najlepše slovenske, srbohrvatske, francoske, nemške, italijanske, angleške, esperantske, češke, ruske in poljske knjige ter modne liste vsakomur, kdor se zadostno legitimira. Na razpolago popolni imenik knjig. Knjige se tudi pošiljajo po pošti na deželo.

—lj Komorni koncert čeliste Pavla Grimmerja in pianista Aleksandra Čerepnina, ki bi se mogel vršiti v petek, 10. tm., je preložen na petek 17. t. m. Prosimo, da občinstvo to upošteva. Vstopnice, ki so bile kupljene za petek 10. t. m., veljajo za petek 17. t. m. Program isti kakor je bil že naznanjen.

—lj »Zelena maska« (Nadaljevanje filma »Trije mušketirji«). V petek 10. t. m. bo predvajala Z. K. D. v kinu Ideal film »Zelena maska«, ki tvori nadaljevanje s tolikim uspehom prikazanega filma »Trije mušketirji«. Ta film je delan po znamenitem romanu A. Dumasa in tudi v

tem filmu nastopa v glavni vlogi sloviti Douglas Fairbanks. Film je poln napetih, vlezanimivih in z razkošjem delanih prizorov tako, da si ga mora vsakdo ogledati. V soboto ob pol 3. pop. in v nedeljo ob 11. uri dop. se film zadnjikrat ponovi radi obširnejše dvorane v prostorih Elitnega kina Matice.

—lj Ljubljanske pevce prosi župna uprava, da pridejo danes v četrtek k vaji moškega zbora, jutri v petek pa k vaji mešanega zbora v dvorano Glasbene Matice, obakrat ob 20.

—lj Akad. pev. zbor vabi vse tiste člane, ki so že in še nameravajo pristopiti k zboru, da pridejo v četrtek zvečer ob 8. k vaji. Redne vaje bodo od ponedeljka dalje v ponedeljkih in četrtek. Odbor.

—lj Prodaja raznega blaga se bo vršila potom licitacije dne 15. t. m. pri Glavni carinarnici »A« v Ljubljani. — Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani. 522/n

—lj Privatna plesna šola »Jenko«. Po uk in vpisovanje za posameznike in plesne tečaje od 11. oktobra dalje v balkonski dvorani »Kazine« — Zvezda. Oficijalna otvoritev v soboto 11. v veliki dvorani »Kazine« s plesnim večerom in revijo najnovejših plesov. Godba Merkur-Jazzband. Studentje znižano članarino. 521/n

—lj Trgatev grozdja priredi v nedeljo, 12. t. m. ob 3. popoldne Prostovoljno gasilno društvo na Barju pri Česnovarju na Dolenjski cesti. Iskreno vabljeni vsi prijatelji iskrene zabave in vsi, ki bi se radi zastoj nazobali sladkega grozdja. Krasti je dovoljeno, ni pa dobro dati se ujeti!

Radionrogram
Petek, 10. oktobra.

12: Dnevne vesti, plošče; 13: Čas, plošče, borza; 18: Koncert radio orkestra; 19: Prof. Lovro Sušnik: Francoščina; 19.30: Gospodinska ura, gđ. Cilka Krekova; 20: Drago Ulaga: Sportna ura; 20.30: Pester večer. Na harmoniko igra g. Rakuša, šlagerje poje g. Mirko Premrlč; 22: Časovna napoved in poročila, napoved programa za naslednji dan.

Od Andréeevega balona do »R 101«

Kratek pregled dosedanjih zračnih katastrof — Ali niso bile žrtve pri katastrofi »R 101« zaman? — Kaj pravi dr. Eckener

Ze slavni tehnični genij Francije, znameniti romanopisec Jules Verne je prorokoval v svojem slovitom romanu »Z zrakoplovom okrog sveta«, da bo pripadla zmaga zračnih poletov težjemu zraku, ne pa balonom ali zrakoplovom, napolnjenim s plini. In zdaj se moderni človek pogosto spomni Vernejevega prorokovanja. Spomnil se ga je tudi nedavno, ko se je začelo po 33 letih zopet pisati o Andréevi polarni ekspediciji in njeni tragični usodi. Jules Verne je oživel v spominu tudi pri številnih katastrofah nemških »Zeppelinov« med vojno, pri katastrofi ogromnega francoskega zrakoplova »Dixmuid«, pri predlanskem polomu italijanskega zrakoplova »Italia«, s katerim se je bil napotil v polarne kraje general Nobile, in končno pri zadnji, največji zračni katastrofi, ko je bil uničen največji zrakoplov sveta »R 101«.

Zračnih katastrof pozna zgodovina letalstva že mnogo, čeprav ne segajo začetki zrakoplovstva daleč nazaj. Ob koncu preteklega stoletja je bil uničen v polarnih krajih balon raziskovalca Andreea in ta katastrofa je bila pojasnjena šele zdaj, ko je minilo od takrat že 33 let. Osem let pozneje, v začetku l. 1906 se je pripravil nad polarne kraje Welmannov balon, ki se je pa razbil ob ledene gore, še predno se je približal cilju. Takrat so vsi listi pisali o prorokovanju Julesa Vernea in izkušeni tehniški so začeli resno razmišljati o njegovi ideji »težjega« in »lažjega zraka«. Pri teh zračnih katastrofah je pa šlo za balone, ki so bili prepuščeni na milost in nemilost vetru. Ker je bilo jasno, da s tako primitivnimi napravami ne bo mogoče zavladati nad zračnim morjem, so začeli tehniški razmišljati o zrakoplovih, ki bi se dali ne glede na veter voditi.

Stari nemški grof Zeppelin, mož izredne energije, iznajdljivosti in vztrajnosti, je bil na tem polju prvi žilavi pionir. Ze l. 1908 in sicer 5. avgusta je doživel Zeppelin svoj prvi nesrečni ognjeni krst, ko je silna nevihta treščila njegov zrakoplov »Z 11« po srečnem poletu ob Reni pri Echterdingenu na tla, kjer je zgorel. To je bila prva nesreča, ki se pa ni več ponovila, pač so ji pa sledile med svetovno vojno številne nesreče, ko se je razbilo več »Zeppelinov«, nego je mogla odnosno smela poročati takratna cenzurirana kronika. Večino »Zeppelinov« so zbili na tla zavezniški topovi. Pa tudi nesreče so jih uničile mnogo. »Z 11« je zgorel po eksploziji plina. »Z 16« je padel v morje, »Z 45« se je moral spustiti po poškodbi na francoska tla in lastna posadka ga je zažgala, da bi ne prišel v sovražne roke. Tako je sledil udarec za udarcem. Zrakoplov »L 50« je padel v morje in utonil, »L 47« se je razbil ob strmo skalo, »L 90« se je potopil blizu Stettina in potegnil za seboj 5 mož posadke. Takrat se pa sploh ni smelo pisati, kako je bil uničen zrakoplov za zrakoplovom. Baje je bilo uničenih nad 60 nemških zrakoplovov.

Milijoni in milijoni narodnega premoženja so šli z vojnimi »Zeppelinimi« v nič, da o človeških žrtvah sploh ne govorimo.

Dr. Eckener o katastrofi »R 101«

Dr. Eckener je dal zastopniku Wolfovega tiskovnega urada daljšo izjavo, o katastrofi R 101. Zrakoplov je moral po njegovem mnenju leteti nad ozemljem, kjer so pihali močni vetrovi. Če leti zrakoplov nizko in če je viharo, je vedno nevarnost, da se ponesreči. Z veliko verjetnostjo lahko trdimo, da je bil zrakoplov v začetku katastrofe preobtežen, kajti vse kaže, da je stal docela napolnjen z vodikom, da bi imel za tako dolgo pot zadostno zalogo plina. Ko se je pa dvignil v višino, ki je potrebna za polet, je moral del plina izpustiti in tako je postal težak. Ta prirastek na teži lahko cenimo pri verjetni višini poleta 400 do 500 m in pri dani velikosti zrakoplova na 6—8 ton. Poleg tega se je teža povečala tudi zato, ker je dež namočil obod zrakoplova. Ta prirastek na teži je znašal 3 do 4 tone. Pri tem je pa porabil zrakoplov komaj dve toni olja, tako da je znašala celotna preobteženost 7—8 ton, če niso izpustili del vode. Malo je pa verjetno, da bi bili žrtvovali večjo zalogo vode, kajti na poletih zrakoplovov se vsaj v začetku pitna voda ne izpušča.

Nadalje je jasno, da bi se mogel tako težak zrakoplov, ko ga je veter potisnil k tlom, le z veliko težavo zopet dvigniti. Če je letel zrakoplov zelo nizko, kar je zelo verjetno, je bila nevarnost zelo velika in prav lahko je zadel s prednjim delom ob tla, ko se je nedomoma pojavil pred njim grič, katerega ob deževnem in meglenem vremenu ni bilo mogoče pravočasno opaziti. Da je nastal pri silni deformaciji prednjega dela požar, je zelo verjetno. Toda učinkovit udarac je sekundarni in ne neposredni vzrok katastrofe. Katastrofa bi ne bila tako velika, če bi bil zrakoplov napolnjen s helijem, ne pa z vodikom. Zeppelinova družba vedno stoji na stališču, da je treba rabinati za prometne zrakoplove helij. Zanimivo je, da namerava ameriška vlada dati na razpolago ves helij za trgovsko zrakoplovstvo. Amerika ima namreč dovolj helija.

Iz Celja

—c Zadušnica za padle koroške junake. Jutri zjutraj ob pol 8. uri se bo brala v celjski župni cerkvi maša zadušnica za junake, ki so padli pred 10 leti na Koroškem. Naj ne bo Celjana, ki bi izostal od maše in ne bi na ta način počastil spomina velikih junakov.

—c Dve novi sokolski društvi. V celjsko sokolsko župo sta bili sprejeti novoustanovljeni sokolski društvi Medija-Izla-ke in Smartno ob Paki.

—c Uršulin sejem. V Celju se bo vršil običajni letni kramarski in živinski sejem na dan sv. Uršule v torek 21. t. m.

—c Iz Sokolskega društva Celje. Za padle koroške bojovnike se vrši maša zadušnica v petek, dne 10. oktobra ob pol 8. uri v župnijski cerkvi sv. Daniela. Sokolsko društvo v Celju poziva vse svoje članstvo, da tej sv. maši prisostvuje in na ta način izkaže čast spominu onih, ki so položili svoje najdražje na oltar domovine. Apelira tudi na ostalo narodno občinstvo naj se maše udeleži.

—c Sokolsko predavanje. V ponedeljek, dne 13. oktobra ob 20. uri se vrši predavanje v sokolski telovadnici mestne osnovne šole o slovenski manjšini na Koroškem. To predavanje je za vse članstvo obvezno, posebno pa še za one, ki so te kom letošnjega leta na novo pristopili.

Pristopajte k
»Vodnikovim družbi«

K. R. G. Brown:

Vitez enega dne

Roman

— Da. Veselilo bi me, če bi zajtrkovali z menoj, Gibbs. Gospod! — je vzkliknil Hopper ves srecen, — danes dan je zame diven! — In od navdušenja je začel zopet plesati. Ustavil se je pa takoj, ko se mu je hotela tudi druga copata sezuti in odleteti za prvo skozi okno med georgine. Ves blažen je priskakal do mize, zaval sliki, jo stisnil pod pazduho in se obrnil k vratom. Pri vratih se je pa ustavil in pripomnil za slovo:

— Če boste kdaj potrebovali kakšno priporočilo, se obrnite name, Gibbs. — Zarezal se je in odšel. Ko je ostal Gibbs sam, je še nekaj časa stal in smejel se razmišljal. Potem se je jel pripravljati na kopanje. Sleknil je smoking, odložil kravato in ovrtnik, vzel iz kovčega sukneno obleko, pobral brisačo, se ozrl še enkrat po sobi in smuknil skozi vrata. Njegovi koraki so kmalu utihnili na hodniku. V sobi je zavladala grobna tišina.

Jeannina odločnost.

Tišina, katero je zapustil za seboj Gibbs, je trajala samo nekaj sekund. Kmalu je zaškripalo, Cardinal je iztegnil desno nogo v nadi da se mu začne po otrplih udih znova pretakati kri. Potem je izza španske stene previdno pokukala glava. Videč, da je vse v redu, se je sklonila pogumno naprej, za njo se je prikazal ves Peter Cardinal. Končno je prilezla na dan tudi Jeanne Craigova. Bila je zelo slabe volje, toda nič manj lepa in sveža kakor po navadi.

— Kriz božji! je vzkliknil Peter. Sedel je na posteljo in se začel navdušeno masirati. — Ves trd sem. Zdi se mi, da sem suh list.

Ta pesniška prispodoba ni napravila na Jeanno nobenega vtisa. Stala je sredi sobe in zrla nepremično na vrata. In njene oči niso obetale nič dobrega gosposoda Gibbsa in Hopperja, ljubitelja lepih slik.

— Tega od Gibbsa nisem pričakoval, niti zaslužil, — je nadaljeval Peter in si drgnil desno stegno. — Ravnal sem z njim ko da mi je brat on pa trdi, da sem naiven mlad osel. Bojim se, da njegova vzgoja ni prav nič boljša od njegove morale. A ta Hopper — je po mojem trdnem prepričanju blažen, — je pripomnila Jeanne. Slišala sem že o ljudeh, ki kradejo kaj, kar se ne da kupiti, samo da bi se mogli na samem naslanjati nad dotično stvarjo. In ne morem tajiti da ima ta stari lopov dober okus. Toda to sliko moram dobiti od njega — in dobim jo.

— To ne pojde tako lahko, opravi ti inava z dvema falotoma.

Jeanne je nestrpno zateptala z nogo.

— Morala bi biti planiti nanju in ji ma iztrgati sliko. Bila bi se tako ustrašila, da bi nima ne mogla tega preprečiti.

— Vidite, to mi pa ni prišlo na misel, — je priznal Peter. — Zanimal sem se preveč za Hopperja — to ime mu imenitno pristaja, a? Če bi priredil s tem

svojim hopsanjem turnejo, bi v enem mesecu obogatel.

— Jaz ga šele naučim plesati, je zaškripala Jeanne z zobmi. — Hitro, Peter, morava si kaj izmisliti. Časa ne smeja izgubljati. Gibbs se takoj vrne. Natala je tišina, v kateri je Peter napeto razmišljal. Jeanne pa še vedno nepremično zrla na vrata, kakor bi upala, da ji šine od te strani srečna misel v glavo.

— Kriz božji, to sva prava tepca! — je vzkliknil Peter nenadoma. — To se pravi, reči hočem — jaz sem tepca! Zakaj že nisem prej mislil na to?

— Na kaj?

— Na policijo vendar! Saj jo lahko odkuriva iz hotela, poiščeva orožnika in ga privlečeva sem, še predno poje ta kozel v človeški podobi prvo jajce. Potem pa —

— Ne! — je izjavila Jeanne tako odločno, da je kar poskočil.

— Ne?

— Ne! Sama sva se lotila tega posla in sama morava vse to opraviti. Mar sva res tako zabita, da si ne znava pomagati do slike drugače nego s pomočjo policije?

— Toda to je vendar stvar policije! Se sal... zagrešiva več prestopkov, predno...

— Kje pa mislite da bi mogla zdaj najti orožnika? — je vprašala Jeanne samozavestno. Češ, saj mora itak obveljati moja. — Stavim glavo, da ni daleč na okrog nobenega.

— Toda...

— In kdo prepreči ta čas, ko bova iskala po okolici orožnike, da bi se Gibbs in Hopper ne odpeljala? Kaj niste slišali, kako je Hopper dejal, da se po zajutruku odpelje s »Kresnico«? Če je to jahta, katero sva videla v pristanišču nima ne ostane mnogo časa za iskanje orožnikov.

— Sicer pa zakaj ne bi mogla stopiti k ravnatelju hotela in mu povedati, kako in kaj? Gibbs in Hopper imata slabo vest, midva pa...

Jeanne ga je pogledala tako, kakor človeka, ki hoče pojasniti nekaj trmasteu otroku.

— Kako dokaževa to? Kaj mislite, da sva podobna dostojnim in poštenim ljudem? Kar pogledite se v zrcalo in premislite, ali bo dal ravnatelj hotela več na vaše besede ali na trditve ameriškega milijonarja. Čeprav bi se oglasila pri ravnatelju hotela, bi Gibbs in Hopper vse tajila in bi nama bila hvaležna za svarilo. Poleg tega — je pripomnila svoieglažno, sva se tega posla že lotila in zdaj ne odneham. Sram bi me bilo, če ne bi mogla do živga navadnemu sleparju in človeku, ki je napol blažen.

Peter je zamahnil z roko in se udal. Nobene pomoči ni bilo. Treba bo torej opraviti stvar brez ravnatelja hotela. Razumel ni samo, zakaj se Jeanne tako trdovratno brani posredovanja oblasti. Lahko je reči, da morata sama dovršiti, kar sta začela, toda drugo vprašanje je, kako doseči ta cilj? Zdaj sta samo točno vedela, kje je slika, drugače sta bila pa na istem kakor ponoči, ko jima je Gibbs na cesti nad Sandhavernom izginil izpred oči. Da, v marsičem je bil njun položaj zdaj še slabši, kajti razen roparskega umora nista mogla najti primerne sredstva, da bi spravila sliko iz Hopperjeve so-

be. Tudi nevarnost, da ju hotelsko osebje zasači in prisili povedati, kaj počenjata tu, je bila vsak hip večja.

Toda Jeanni ni hotel niti z besedo omeniti, kakšne misli mu roje po glavi. Dobro je vedel, da svojega sklepa ne bo izpremenila, pa naj nastopi proti njemu s pametnimi razlogi ali pa z dinamitom. Na drugi strani je pa tako podlegel njenemu vplivu, da bi bil priprav-

ljen, če bi hotela, splezati po rokah in kolenih na Gavrizankar ali pa napotiti se po glavi v London. Če je prepričana, da bo mogoče ukrotiti ta dva falota brez policije in hotelske uprave, nima nobenega tehtnega razloga ugovarjati ji. Tako lahko izpreme drugače docela pametnega moškega rdeči lasje in modre oči.

Mož umoril nosečo ženo

Porota v Znojnu na Češkoslovaškem je obsodila na smrt moža, ki je umoril svojo nosečo ženo

Pred poroto v Znojnu na Češkoslovaškem se je zagovarjal v torek 49letni dninar Jan Jilek, ki je ubil svojo nosečo ženo. Jilek je živel 10 let v skupnem gospodinjstvu s svojo sestro, s katero je imel sina. Leta 1923 se je pa zagledal v Marijo Šimankovo, s katero je živel pol leta v konkubinatu, potem sta se pa poročila. Takoj po poroki se je začel za mlado ženo pravi pek. Mož je ravnal z njo kakor s kosom pohištva. Že drugi dan po poroki jo je neusmiljeno pretepel in ozmerjal. Uboaga žena se je tolžila, da se bo mož pobiljšal. Doživela je pa ravno nasprotno. Lani v decembru je prišel Jilek nekega dne domov in med prepričanjem je pograbil kuhinjski nož ter skočil za ženo. Sirota je zbežala na dvorišče, kjer jo je mož dohitel in dvakrat zabodel. Odpeljali so jo v bolnico, moža pa aretirali. Ko je okrevala, je prosila, naj moža izpuste. Ker ji niso ustreli, je hotela skočiti pod vlak. Jilek je bil obsojen samo na 14 dni zapora, ker so bili sodniki mnenja, da gre za lahko telesno poškodbo. Ko se je vrnil, ga je radostno sprejela, misleč, da se je pobiljšal. Toda

sirota se je bridko motila. Letos v aprilu je povedala možu, da je noseča. Vsakega drugega moža bi bila ta vest omehčala, Jilka je pa še bolj razkačilo. 26. maja se je vrnil iz gostilne in zabodel v postelji ležečo ženo naravnost v srce. Po umoru je zapalil pipo, legel in spal mirno do jutra. Zjutraj je veljala prva njegova misel pipi in šele potem je pogledal, kaj je z ženo. Potipal jo je in spoznal, da je že mrtva. Sam je šel na policijo in povedal, da je ženo umoril. Policija je ugotovila, da je zabodel zverinski mož svojo ženo najprej štirikrat od spredaj, potem ji je pa zadal še od zadaj štiri rane. Končno ji je slekel srajco, jo položil vznak, ji zatisnil oči, prekrižal ji roke na prsih in jo pokril s pernic.

Zaradi umora se je moral Jilek zagovarjati pred poroto. Porotniki so z 9 glasovi potrdili vprašanje glede zločina zverinskega umora in Jilek je bil obsojen na smrt na vešalih. Mož je sprejel smrtno obsodbo mirno in šele ko so ga odvedli iz sodne dvorane, se je na hodniku med pogovorom z odvetnikom zjokal.

Bivši bandit misijonar

Prodajanje sv. pisma je zelo romantičen poklic, zlasti v eksotičnih krajih. Angleško društvo, ki se peča z razpečevanjem sv. pisma, ima po vsem svetu svoje zastopnike. V poganskih deželah, pa tudi v sovjetski Rusiji, je združeno prodajanje sv. pisma pogosto s smrtno nevarnostjo. O tem priča nedavno objavljeno letno poročilo omenjenega društva. V poročilu se govori med drugim o zelo pogumnem razpečevalcu sv. pisma Kitajcu Tsang-Hveju iz Tientsina, ki je bil prvotno kitajski bandit, potem se je pa pokristijanil in postal goreč misijonar. Tovariši-banditi so ga trikrat ujeli in malo je manjkalo, da ga niso obglavili.

V Indiji morajo prodajati sv. pismo od hiše do hiše, kar ni tako lahko, kakor v civiliziranih državah. Razpečevalci morajo peš in brez prestopa tudi skozi džunglo, kjer so vedno v nevarnosti, da jih raztrgajo divje zveri. Zanašajo se pa na božjo pomoč in premagajo vse ovire. V sovjetski Rusiji je najstrožje prepovedano širiti sv. pismo. Navzlic temu je pa tudi tam takih fanatikov vse polno. Sv. pismo je še vedno najbolj razširjena knjiga na svetu. Angleško društvo je prodalo lani

12.175.292 izvodov sv. pisma, kar pomeni rekord, kajti predlanskim, ko jih je prodalo tudi mnogo, jih je šlo v promet 750.000 manj.

Denarni sistemi Evrope

Pred vojno smo imeli v Evropi 9 različnih valutnih paritet in 21 denarnih sistemov. Najbolj razširjena pariteta je bil frank, ki je bil sprejet v Franciji, Belgiji, Grčiji, Italiji, Švici, Finski, Srbiji, Bolgariji in Rumuniji. Izvzemši države latinske unije, kjer so imeli srebrno in zlato valuto, so imele vse druge evropske države zlato valuto.

Po vojni se je položaj na denarnem trgu zelo kompliciral. Zdaj imamo v Evropi 30 denarnih sistemov in 20 valutnih paritet, kar je še važnejše. V začetku vojne je prešla skoro vsa Evropa k papirnati valuti, po kateri je nastala doba inflacije in deloma tudi valutne katastrofe. Nekaj let po vojni je sklenila večina evropskih držav vrniti se k zlati valuti. To so pa sklenile tudi skoraj vse Anglija, Holandska, Švica in skandinavске države, torej vse nevtalne evropske države, od udeleženk sve-

tovne vojne pa samo Anglija, ki se je hotela na vsak način vrniti k stari pariteti, čeprav ta korak ni bil lahek. V Franciji, Italiji, Rumuniji, Jugoslaviji, Španiji, Grčiji in Bolgariji je ostal prejšnji naziv denarne enote, stabilizirane na raznih paritetah. Nove nazive denarne enote so dobili v Avstriji (šiling), na Madžarskem (pengő), v Latviji (lat), v Litvi (lit), na Estonskem (krona), v Nemčiji državna marka), na Poljskem (zloty), na Češkoslovaškem (češkoslovaška krona), v Gdansk (gulden), v Belgiji (belga), na Finskem (marka) in v sovjetski Rusiji (červonec).

Izvzemši červonec, ki nima stabiliziranega tečaja, so skoro vse evropske valute legalne ali pa imajo fiktivno zlato pariteto. Tako vidimo pri zredno kompliciranem razmerju evropskih paritet prehod k zlatemu denarnemu sistemu. Zanimivo je pa, da z malimi izjemami v Evropi zlata ni v obtoku, dočim so se rabili pred vojno v vseh evropskih državah kot plačilno sredstvo zlatniki.

Spiritistični samostan

Berlinski spiritisti nameravajo zgraditi za svoje medije samostan. Stavbišče so že kupili trije bogati spiritisti v severnem delu Berlina. Ti mecenji bodo dali denar tudi za samostan. V poslopiju dobe zavetišče spiritistični mediji, toda samo res nadarjeni. Mediji, ki bo hotel dobiti zavetišče v samostanu, se bo moral odpovedati posvetnemu življenju in delati vsak dan poskuse. Samostan bo smel zapustiti samo, če ga bodo rabili spiritisti kje drugje. S tem, da zgrade spiritisti v Berlinu za svoje medije zavetišče, postane Berlin središče svetovnega spiritističnega pokreta. Doslej je bilo središče spiritistov v Londonu.

NOGAVICE Z ŽIGOM

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše

Previdna vzgoja.

Predno se pričnem prepriati z možem, pošljem otroke z doma. — Zato so tvoji otroci vedno na cesti.

V vlaku.

V kupeju sedita dva gospoda, vsak na svoji strani. Prvi potegne iz žepa smodko, prižge jo in pomoli drugemu pod nos. — No, kaj pravite k tej smodki?

— Smrdi, kakor bi palil mrjaščeve sčetine. — Oprostite, najbrž sem vam osmo-dil brke.

Žrebanje v drž. raz. loteriji

Poleg večjih dobitkov, ki so bili izžrebani v IV. razredu dne 6. t. m., ki smo jih priobčili že v včerajšnjem »Jutru« in »Slov. Narodu«, objavljamo še številke srečk, ki so bile kupljene pri nas in so bile izžrebane za manjše dobitke:

Din 1000 sta zadeli srečki št. 68.795 in 84.151.

Po Din 500 pa so zadele naslednje srečke št.: 8.041, 9.719, 9.721, 9.788, 16.091, 29.217, 29.256, 29.267, 29.278, 37.751, 37.781, 36.605, 38.168, 39.507, 39.561, 44.107, 44.109, 46.602, 46.639, 46.663, 47.402, 47.456, 47.489, 47.494, 48.309, 48.363, 49.475, 57.346, 58.825, 58.843, 66.439, 67.515, 68.780, 69.114, 69.155, 69.494, 72.082, 73.966, 75.004, 75.166, 75.188, 76.687, 81.281, 84.173, 87.229, 87.231, 87.244, 87.250, 87.861, 87.863, 87.869, 87.944, 89.188, 96.633, 98.161, 98.184, 98.904, 98.925, 98.964.

Prihodnji razred je poslednji razred tega kola, takozvani »milijonski«, v katerem bodo izžrebani številni veliki dobitki in premije. Našim igralcem bomo zamenjali za male dobitke izžrebane srečke, da bodo mogli nadaljevati igranje na visoke dobitke. Izžrebane srečke nam je takoj poslati v zameno.

Zadružna hranilnica r. z. o. z., Ljubljana, Sv. Petra c. 19

Klišeeje

vseh vrst enobarone in večbarone izdeluje klišarna

Južografika

Sv. Petra nasip
št. 23
Telefon 2495

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znakmo! — Na vprašanje brez znakmo ne odgovorjamo. — Najmanjši oglas Din 5.—

Deske

Ila za obijanje, kratke za mizarje, oblane za pode — prodaja po zelo nizki ceni — ILIRIJA, LJUBLJANA, Dunajska cesta št. 46. Telefon 2820 in 25—95. 71/T

MODROCE

Ia afrik, močno blago. Din 260; spodnje modroce, mreže, posteljne odeje, kupite najcenejše pri

RUDOLF SEVER

LJUBLJANA, Marijin trg št. 2. Zahtevajte vzorce! 29/T

KONTORISTINJO

spretno, iščemo za pisarno v Donji Stubici; ne začetnice! Brezhibno dopisovanje v slovenski, nemščini in srbohrvaščini. Prav razložna pisava! Stenografija. Pisanje na stroj. — Eventualno stanovanje v hiši. Ponudbe, ki jih sestavijo same v vseh treh jezikih z zahtevo plače, sliko in prepisi spricelval priporočeno na: Evgen V. Felner, Zagreb, Jurjevska 31-A.

L. Stjepušin

LJUBLJANA, Jurjevska 57 priporočila najboljša tambure, tice, šikole, partiture i ostale potrebščine za vsa glasbala. — Odlikovan na pariskaj izložbi. — Članek žrnko.

Železnato vino

lekarnarja dr. G. Piccoli-ja v Ljubljani krepa oslabele, malo-krvne, odrasle in otroke. 58-T

Strojepisni pouk

se vrši vsaki dan zvečer od 6. ure dalje. Tečaj za začetnike in izveščance. Učna ura 4 Din. Vpisovanje vsaki dan od 6.— 1/8 ure zvečer. Christofov učni zavod, Ljubljana, Domo-branska c 7/L 2294

Ako želite kupiti

NA OBROKE

obrnite se na Kreditno — drugo — detailnih trgovcev r. z. o. z. v Ljubljani

LIKANJE

MOŠKE IN DAMSKE OBLEKE 18.— Din OBRACANJE 300.— DIN Zardorbo najhitreje zlika, kemično čisti, pošije, obrne — likanje in čiščenje klobukov WALLET EXPRESS, LJUBLJANA, Stari trg 19. — Na likanje se lahko počaka!

Prevažanje

vsakovrstnega blaga, bodisi kuriva, strojev, selitve itd. v Ljubljani in izven Ljubljane z vozovi na konjsko uprego kakor tudi s tremi najmodernejšimi tovornimi avtomobili po dve-, tri- in sedem ton nosilnosti prevzema

SPEDICIJA TURK, LJUBLJANA, Masarykova cesta 9. Telefon interurban 2157. 81/T

Pomlajenje v 24 urah

je dosegla, kakor javlja v zahvalnem pismu, gospa dr. A., Praga: 10 lončkov »EROS« kreme, ki sem jih prejela od vas, sem morala prepustiti svojim znanam. Moj obraz je dobra reklama za vašo kremo, kajti kljub svojim 49. letom sem lepa in mladostna. »EROS« krema naglo in zanesljivo odstrani sojedce, mozolje, gube, pege, nosno rdečico, rumene in rjave lise, solnčne pege. Jamstvo: denar nazaj, če ni uspeha. Cena 12.— Din, 3 lončki 25.— Din, 6 lončkov 40.— Din.

Dr. Nic. Kemény, Košice C, poštni predal 12/E 26 CSR.

Najboljši brnski blagovi

Zajamčeno čistovolnene moške in damske blagove

zadnjih novosti za jesensko in zimsko sezijo

razpošilja starorenomirana zaloga tvornice sukna

SIEGEL - IMHOF, BRNO

Palackého tr. 12, Češkoslovaška.

Največja izbira. — Najnižje tvorniške cene. — Najso- lidnejša izvršitev vseh naročil. — Na zahtevo vzorci zastoj in poštne prosto.